

2019-04-16

Tekniska nämnden

Dnr Ten 2019/61

Klimatfärdplan för Järfälla – motion från Jiang Millington m.fl. (MP) – yttrande till kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Bygg- och miljöförvaltningens förslag till tekniska nämnden

1. Tekniska nämnden antar bygg- och miljöförvaltningens förslag att motionen inte ska föranleda några ytterligare åtgärder.

Ärendet i korthet

Jiang Millington m.fl. (MP) har i en motion som remitterats till tekniska nämnden den 2 januari 2019 föreslagit ett antal åtgärder avseende kommunens arbete mot klimatpåverkan.

Bygg- och miljöförvaltningen förslår att motionen inte ska föranleda några ytterligare åtgärder. Detta utifrån bakgrunden att förvaltningen redan arbetar med pågående insatser samt förhåller sig till ett antal dokument som på ett eller annat sätt berör minskad klimatpåverkan.

Handlingar

1. Bygg- och miljöförvaltningens tjänsteskrivelse, 2019-04-16
2. Motion från Jiang Millington (MP) m.fl., 2019-01-02

Bakgrund

Jiang Millington (MP) m.fl. har lämnat in en motion där motionärerna förespråkar att en klimatfärdplan ska tas fram med konkreta, uppföljningsbara mål som visar vägen mot en klimatneutral kommun. I motionen lyfter motionärerna fram den koldioxidbudget som Järfälla kommun tagit fram 2017 och att Järfälla är den första kommunen i världen med en sådan. Som ett komplement till koldioxidbudgeten vill motionärerna att en klimatfärdplan för kommunens verksamheter tas fram.

Analys

Bygg- och miljöförvaltningens yttrande kommer att fokusera på motionärernas fyra sista förslag

- utveckla parkeringsnormen till en mobilitetsnorm med klimatsmarta mobilitetsåtgärder
- förse kommunala tak med solceller och ställa krav på detta vid nybyggnation på kommunägd mark

- ställa krav på att flerbostadshus och anläggningar ska ha kvantifierade målsättningar för att minska klimatpåverkan från byggprocessen och att hälften byggs med trästomme senast 2025
- arbeta med klimatsmarta innovationsvänliga upphandlingar

Förslaget om att ta fram en klimatfärdplan med årliga utsläppsminskningar som håller sig inom ramen för Järfällas koldioxidbudget bedömer förvaltningen är en kommunövergripande åtgärd som ligger utanför tekniska nämndens ansvarsområde.

Utveckla parkeringsnormen till en mobilitetsnorm med krav på klimatsmarta mobilitetsåtgärder

Ett mer hållbart transportsystem förutsätter att det finns möjlighet att välja olika former av färdmedel. Det är oftast enklare att påverka användandet av bilen snarare än själva bilinnehavet. För att få en hållbar kommun att leva i bör fler välja alternativa färdmedel. För att nå dit bör kommunens planering underlätta för de som väljer eller skulle kunna tänka sig att välja andra färdmedel än bil. Ett sätt att åstadkomma detta är se till att det finns ett tillräckligt antal cykelparkeringsplatser vid bostäder, arbetsplatser och verksamheter m.m., något som redan regleras i Järfälla kommuns parkeringsnorm. Jämfört med andra kommuner i länet har kommunen en låg parkeringsnorm för bilar samt en hög parkeringsnorm för cyklar. Genom denna norm styr kommunen hur parkering för både bil och cykel ska lösas vid detaljplanering och bygglovspflichtig om- och nybyggnation av till exempel bostäder, kontor och handelsplatser.

Tanken med mobilitetsåtgärder är att möjliggörandet av smarta tjänster som erbjuder transporter med bil, cykel och kollektivtrafik på sikt kan leda till att människor väljer att resa på ett smartare sätt som gynnar miljön och klimatet. Mobilitetsåtgärder bygger oftast på att komplettera kollektivtrafiknära bebyggelse med insatser för att minska behovet av bil och därigenom önskemålet om att äga egen bil. Det innebär att dessa områden behöver ha en tillräcklig befolkningsstorlek samt en kapacitetsstark kollektivtrafik för att ändra människors beteende till välja andra alternativ än bilen. För att upprätthålla god attraktivitet är det viktigt att systemet är sammankopplat och även kan möta behovet av tvärförbindelser.

I Barkarbystaden har kommunen inlett ett samarbete med Nobina och SLL inom ett Vinovaprojekt att driva projektet Modern Mobilitet i Barkarbystaden (MMiB). Ett projekt om förbättrad kollektivtrafik och kompletterande mobilitetstjänster. Som en del i detta projekt kommer det under året införas olika former av färdmedel i en mobilitetstjänst (MaaS -Mobility as Service). Vidare har en testverksamhet med autonoma (självkörande) bussar påbörjats och förvaltningen är även behjälplig med arbetet att implementera en BRT-linje, en busslinje som går helt på el. Tanken är att Barkarbystaden ska bli en hållbar stad med människan i centrum.

Mobilitetsåtgärder är en relativt ny företeelse med begränsade utvärderingar av dess effekt. Dock ställer sig förvaltningen positiv till att i framtiden ta fram en mobilitetsnorm med klimatsmarta mobilitetsåtgärder, med ett helhetsgrepp på parkerings-, mobilitets- och transportfrågan.

Förse alla kommunala tak med lämplig solinstrålning med solceller, och ställa krav på solceller vid nybyggnation på kommunägd mark

Alla kommunala fastigheter är inte lämpliga för solcellsinstallation på tak, då det finns många faktorer som har betydelse. Bland annat möjliggör inte konstruktionen och bärigheten på taken solcellsinstallation på alla tak, där även takets beläggning är avgörande. Vidare är det inte alltid möjligt att säkerställa en fullgod trygghet och säkerhet på huskroppar med låga tak. Det finns idag en problematik med exempelvis kommunala förskolor och skolor där barn och ungdomar uppehåller sig på tak och genom det orsakar skadegörelse på solcellsanläggningar. Detta medför att förvaltningen för dessa fastigheter har fått utöka bevakningen vilket genererar en högre driftskostnad.

Vid installation av solceller behöver takets livslängd och skick tas i beaktande innan solceller kan installeras, så att inga solceller installeras på tak som behöver bytas innan solcellernas livslängd går ut. Även restvärde och avskrivningstider kan påverkas negativt om inte detta beaktas.

Solcellsinstallationer gör sig bäst i söderläge och med en på förhand uträknad area. Det innebär att det är viktigt att säkerställa rätt mängd solcellspaneler för att producera rätt mängd energi, detta för att inte behöva sälja överproduktion om inte all el förbrukas. Under sommaren produktionen som högst, då många skolor är stängda. Därför är det lämpligast att installera solceller på de verksamheter som kommunen bedriver verksamhet i året runt. Förvaltningen förordnar därav möjligheten att själv välja de fastigheter som är anser vara mest lämpliga.

Solcellsinstallationer kräver även andra åtgärder som genererar kostnader; taksäkerhetsåtgärder, takreoveringar, förstärkningar, kompletteringar, flytt av takbroar och säkerhetsanordningar. Därtill krävs en utökad driftkostnad i form av serviceavtal på solcellspaneler, utökade snöskottningsintervall, jour och bevakning.

Idag har förvaltningen två olika lösningar på installationer, där den ena är egenägd och den andra utgörs av inhyrda paneler. Den sistnämnda lösningen har dock ett betydligt högre kWh-pris än de egenägda installationerna. Vid lösning med inhyrda solcellsinstallationer finns även en problematik med gränsdragning vad gäller ansvar, kostnad och försäkring.

Förvaltningen ser positivt på solcellsinstallationer och har försett tolv av kommunens fastigheter med två olika lösningar (egenägda och hyrda). Innan arbetet går vidare med att installera fler solceller vill förvaltningen säkerställa att dessa två olika installationslösningar ger det utfall som önskas vad gäller produktion och förbrukning. Därefter kommer arbetet med att fortsätta installera solceller på de objekt (gamla och nya) som är lämpliga att bedrivas vidare.

Förvaltningen har även en energieffektiviseringsplan med syfte att utveckla och optimera energieffektiviseringsarbetet för att uppnå en hållbar miljö i fastigheter och lokaler. Planen omfattar om åren 2017-2024.

Krav på att flerbostadshus och anläggningar ska ha kvantifierade målsättningar för att minska klimatpåverkan från byggprocessen, och att hälften byggs med trästomme senast 2025

Förvaltningen är i grunden positiv till ett ökad trähusbyggande och ser fram emot planering av detta i planeras i Barkarbystaden.

Det finns positiva aspekter med att bygga mer i trä. Bland annat att det är betydligt mer klimateffektivt. Till exempel binder Folkhems åttavåningsträhus i Sundbyberg

1000 ton koldioxid, om själva produktionen med transporter räknas bort. Ett jämförbart hus byggt av betong skulle istället orsaka utsläpp på 1 200 ton koldioxid.

Det finns även andra aspekter kring träbyggande som är viktiga att belysa. Att bygga i trä innebär fler utmaningar, bland annat när det kommer till akustiken. Det går att bygga bort men är mer resurskrävande. I vissa fall innebär byggande i trä att det behövs kraftigare eller fler träbjälklag, vilket medför att huset risker att bli högre än vad som annars hade behövts. Då kan detaljplanen sätta stopp om husets höjd överskrider de fastställda riktlinjerna.

Det finns också en risk för att det kan bli dyrare att bygga i trä än andra material eftersom det behövs ett väderskydd för att täcka den framväxande huskroppen. Kostnaderna kan även komma att öka då det än så länge inte finns särskilt många aktörer med kunskap att bygga i trä.

Det finns en mängd utredningar och forskning som pekar i olika riktningar gällande vad som är det mest fördelaktiga stom- och byggnadsmaterialet och det saknas enkla och tydliga svar på den frågan. För större delen av Sverige lämpar sig trähus bäst vid byggandet av enfamiljshus och mindre flerfamiljshus upp till tre våningar. För flerbostadshus lämpar sig oftast tyngre byggnadsmaterial som exempelvis betong och murblock. Med hänsyn till brand, ljud, underhåll, beständighet, fuktsäkerhet, lufttäthet, klimattröghet med mera. Det kan med andra ord vara problematiskt att ange att ett exakt antal byggnader måste vara byggda av trä. Alternativet till att hälften av byggnaderna bör byggas med trästommar skulle kunna vara att klimatpåverkan från byggprocessen ska minska med 50 % mot "referensvärde X", där X är en byggnad som redan har ett uträknat värde.

Arbeta med klimatsmarta innovationsvänliga upphandlingar

Idag arbetar förvaltningen utifrån miljöplanen som antogs av kommunfullmäktige den 3 oktober 2016. I miljöplanen finns bland annat målet om en hållbar konsumtion och högmiljömedvetenhet, där en indikator för uppföljning är att förvaltningen ska redovisa andelen innovationsvänliga upphandlingar med fokus inom miljöområdet varje år. Miljö- och klimatfrågorna är en del av förvaltningens ordinarie verksamhet och verksamhetsutveckling. Arbetet utgår ifrån den handlingsplan som tekniska nämnden antog i februari 2019 som i sin tur utgår från miljöplanen. I handlingsplanen har förvaltningen som mål att bland annat ta fram metoder för en hållbar upphandling och implementera dessa inom organisationen senast 2019, något som kommer att följas upp i verksamhetsberättelsen.

Överväganden

Som framgår ovan finns ett antal pågående insatser som på olika sätt berör klimatet och som främjar en minskad klimatpåverkan. Bygg- och miljöförvaltningen anser att det finns goda förutsättningar att jobba vidare med pågående insatser med stöd av de dokument som redan finns. Förvaltningen ser även fram emot det stöd och den vägledning som Miljö- och social hållbarhetsutskottet kan bidra med. Mot bakgrund av detta anser förvaltningen därför inte att det är nödvändigt att ta fram ytterligare en strategi som vägleder arbetet.

Barnkonsekvensanalys

Med utgångspunkt från ett barn- och ungdomsperspektiv påverkas inte dessa av beslutsförslaget, då detta inte innebär ett slutligt ställningstagande för motionen. Dock är frågan om förvaltningens arbete för en minskad klimatpåverkan ytterst viktig för kommande generationer, varför förvaltningen också arbetar med att genomföra barnkonsekvensanalyser i de fall barns synpunkter är viktiga att inhämta.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Motionen innebär inte några ekonomiska konsekvenser eftersom förvaltningens förslag är att motionen inte föranleder några ytterligare åtgärder.

Slutsatser

Då bygg- och miljöförvaltningens yttrande enbart fokuserar på motionärernas fyra sista förslag föreslår förvaltningen att motionen inte ska föranleda några ytterligare åtgärder. Detta mot bakgrund av att förvaltningen redan arbetar med pågående insatser samt förhåller sig till ett antal dokument som på ett eller annat sätt berör minskad klimatpåverkan.

Johan Bergman
Bygg- och miljödirektör

Jan Hellström
Tf. avdelningschef kvalitet och
verksamhetsstöd

Beslutet ska skickas till

Akten
Kommunstyrelsen